

מאורות הדף היומי

עלון שבועי ללומדי "הדף היומי"

יו"ל ע"י ביהמ"ד למגידי שיעור "דף היומי" בראשות הגר"ד קובלסקי שליט"א • לע"נ הר"ר מרדכי קלמן (מוטי) זיסר ב"ר משה יצחק ז"ל

גליון מס' 1119

מסכת עירובין פ"ד - צ' ♦ שביעית ו', ו' - ז', ג'

בס"ד, י"ד חשון תשפ"א

השבוע בגליון

- ♦ בעל נודע ביהודה - היו מציאותיים
- ♦ בבית הכנסת כמעט לא מתים
- ♦ עירוב חצרות שהונח בבית כנסת רפורמי
- ♦ תפילה בבתי כנסת שנוסדו בדירות מגורים
- ♦ שליח ציבור על כמה מוגבתת

- ♦ טיול בשבת נחשב "דבר מצווה"?
- ♦ הפלגה בסוף השבוע
- ♦ "הוצאה" ביום טוב
- ♦ מי כתב את השאלות בשו"ת תרומת הדשן?
- ♦ הנחת עירוב חצרות - היכן?

♦ השלטונות סגרו בית כנסת עם העירוב

בשורה לקוראי הגליון!

ניתן לקבל את הגליון בדוא"ל מידי שבוע חינם
להצטרפות: meorot@meorot.co.il

דבר העורך

לרעוב... לגמרא

קראו נא הקדמה לספר תורני, בה מתאר אב את בנו.

מדובר על ההקדמה לספר "ברכת ארץ", שחיבר הגאון רבי יהודה לייב מאשבוים הי"ד, מרבני ליטא בשנים האחרונות לפני השואה.

הוא נספה בשואה ולאחר המלחמה אביו הזקן הוציא במהדורה שנייה את ספרו של בנו, ובפתח הספר הוא מספר על תקופת ילדותו של בנו, מחבר הספר.

דבריו מרתקים ומפעיעים, אין צורך לשכתב אותם, הרי הם ככתבם וכלשונם:

בשנת תרע"ה השלטון הרוסי גירש את כל יושבי העיר בריסק, והלכנו בגולה לעיר קארטוז בערעזי.

שמה בגולה הרבה הרפתקאות ומכשולים עדו ועברו על ראשינו. סבלנו בחומר וברוח. שבועות שלמים עברו עד אשר העוללים שאלו לחם יבש ממש, ופורש לא היה להם. אבל הוא מחמד, לא חדל לעסוק בתורה. דרש מזקנו, הוא חותני, מחסידי קוברין, הרב ר' ברוך ב"ר מאיר יואל הלוי ז"ל, כי ילמוד איתו.

זכורני, ביום חמישי אחד, באו מים עד נפש, כי לא יכולתי להשיג פת לחם להחיות את נפש עוללי, אשר נשאר יתומים מאמם לא עלינו.

דף פב/א אין מערבין אלא לדבר מצוה

טיול בשבת נחשב "דבר מצווה"?

באחד משלבי מאמר זה נברר גם שאלה זו, לא לפני שנדגיש כי בכל מקרה אין הכוונה חלילה, שהטיול בשבת הוא מצווה כתפילין, לולב וכדומה, אלא זו פעולה שניחוח של מצווה מתלווה אליה, מפני שהטיול גורם לעונג שבת.

ומכאן לגוף העניין.

בגמרתנו מבואר כי אין לעשות עירוב תחומין אלא לצורך דבר מצווה. כלומר: המבקש להגדיל את השטח בו רשאי הוא להלך בשבת, על ידי עירוב תחומין, לא יעשה כן, אלא כאשר הוא מבקש לצאת לאותו מקום לצורך דבר מצווה.

קיימות הלכות נוספות שהתנאי לקיומן הוא דבר מצווה, ביניהן; חכמים אסרו להפליג בספינה שלשה ימים לפני השבת [כלומר, יש לצאת להפלגה בתחילת השבוע], אך לצורך דבר מצווה מותר (שבת יט/א). איסור הוצאה וטלטול קיים גם ביום טוב, אך אם יש צורך להוציא או לטלטל, ואפילו "צורך קצת" [לא לצורך אוכל נפש], מותר הדבר, כגון, לצורך "דבר מצווה" (ביצה יב/א ורא"ש שם פ"א סי' י"ח, "טור" ו"שולחן ערוך" או"ח סי' תקי"ח סעי' א').

מהו, איפוא, "דבר מצווה", המתיר פעולות אלו.

הפלגה בסוף השבוע: ובכן, לגבי הפלגה בימי סוף השבוע כתבו הראשונים (מרדכי שבת סימן רנ"ח, הגהות מרדכי שבת פרק א; הגהות מימוניות דפוס קושטא הלכות שבת פרק ל' הל' י"ג; ראבי"ה סימן קצ"ח; אגור סימן שמ"ו) בשם רבנו תם, כי בעניין זה, אף נסיעה לצורך סחורה נחשבת דבר מצווה, כמו גם נסיעה לצורך ראיית פני חבירו [חכמים אסרו הפלגה בסוף השבוע גם במקום שאין חשש לחילול שבת, מפני שרוב האנשים רגישים בתחילה לנענועי הים, ואין זה לכבוד השבת שיחושו בה שלא בטוב ויתבטלו ממצוות עונג שבת. משכך, די בדבר מצווה כלשהו כדי להתיר את ההפלגה. עיין משנה ברורה בסוף הפתיחה לסימן רמ"ח]. רבים מן הראשונים חולקים על רבנו תם וסוברים, כי ראיית פני חבירו אינה נחשבת דבר מצווה (שו"ת ריב"ש סימן ק"א, ועיין בית יוסף או"ח סימן רמ"ח שכתב שכך דעת רוב הראשונים, אך ראה מה שהאר"ך בזה בשו"ת ציץ אליעזר ח"ט סימן יב). מכל מקום, הרמ"א הביא את דעת רבנו תם וכתב, כי במקומות שנהגו להקל כדעה זו "אין למחות בידן שיש להם על מי שיסמוכו".

"הוצאה" ביום טוב: כתב הרא"ש (ביצה פ"א סימן י"ח וכ"כ רבינו ירוחם נתיב ד' חלק א, וראה גם תוספות ביצה יב/א ד"ה ה"ג), לגבי הוצאה ביום טוב, בשם רבינו תם, כי הוצאה ביום טוב לצורך טיול מותרת, וכגון, החפץ לטייל אך פעוטו כרוך אחריו ועליו לטלטלו עמו - יטייל, שדבר מצווה הוא. נמצאנו למדים, כי ביום טוב, הטיול נחשב דבר מצווה.

זעילוי נשמת

הרב **פנחס רוזנבאום** זצ"ל

בן הרה"ג רבי שמעלקא הלוי זצ"ל הי"ד נלב"ע י"ג מר חשון תשמ"א

תנצב"ה

הנוצח ע"י בני משפחתו שיחיו

זעילוי נשמת

הר"ר **יצחק אייזיק אורנשטיין** ז"ל

ב"ר שכנא דוד ז"ל נלב"ע ט"ו בחשון תשל"ב

תנצב"ה

הנוצח ע"י בנו ידידינו הר"ר **אשר אורנשטיין** ומשפ' שיחיו - חיפה

עירובי תחומין: דיון מעניין התפתח בעקבות הוראתו של בעל תרומת הדשן (שו"ת, סימן ע"ז). את פסקו הוא פותח בשאלה: "אם יש לישראל פרדס יפה חוץ לתחום, והיה חפץ ללכת שם ביום טוב על ידי עירוב, כדי לטייל ולשחוק שם... חשיב... לדבר מצווה או לא?". כלומר, המבקש לעשות עירוב תחומין כדי לטייל, הנחשב טיולו דבר מצווה? מדובר בטיול למקום המשמחו, כגון, "פרדס יפה" וכדומה.

בעל תרומת הדשן השיב, כי כפי שנוכחנו שמוטר ביום טוב להוציא ולטלטל כדי לטייל, מפני שהטיול נחשב "דבר מצווה", כך גם מותר לערב תחומין כדי להגיע למקום בו תהא לו שמחה ביום טוב.

הרמ"א, המסתמך רבות על בעל תרומת הדשן, ציטט את תשובתו: "אין מערבין עירובי תחומין אלא לדבר מצוה, כגון... שרוצה לילך לטייל ביום טוב או שבת בפרדס שיש בו שמחה בזה מקרי דבר מצוה (תה"ד סימן ע"ז)". שתי מילים הוסיף הרמ"א; "או שבת". הרמ"א הבין, כי אף על פי שתשובת בעל תרומת הדשן מתייחסת ליום טוב, אין כל הבדל ביניהם, וכפי שטיול ביום טוב נחשב דבר מצווה, הוא הדין לגבי שבת.

מי כתב את השאלות בשו"ת תרומת הדשן? אולם, בעל תוספת שבת (שם ס"ק ו') מעורר שאלה הנובעת מאפיו הייחודי של שו"ת תרומת הדשן. בשונה מספרי שאלות ותשובות של פוסקים רבים, אשר בהם קובצו שאלות שנשאלו בהלכה והתשובות שענו עליהן, הרי שהשאלות בשו"ת תרומת הדשן, נערכו אף הן על ידי המחבר! הוא כתב את השאלות ואת התשובות עליהן (ראה ש"ך י"ד סי' קצ"ו ס"ק ט' ו"בית שמואל" אה"ע סי' ק"ל ס"ק כ' ו"שער אפרים" סי' מ"ב). זו היתה דרכו לכתוב ספר הלכה, משכך, מקשה בעל תוספת שבת, לו היה ספר תרומת הדשן נכתב כיתר הספרים, אפשר היה לומר, כי התשובה מתייחסת ליום טוב בלבד, מפני שבכך התמקד השואל. אולם, מאחר שבעל תרומת הדשן הוא השואל והוא המשיב, עצם העובדה שהתמקד ביום טוב בלבד ולא בשבת מוכיחה, כי לדעתו הטיול בשבת אינו נחשב "דבר מצווה".

עונג ושמחה: ואף סברה קיימת לחלק בין יום טוב לשבת, כי בשבת נצטוונו על "עונג", וביום טוב על "שמחה" (ט"ז סימן תקנ"ג ועוד). הטיול מוגדר כשמחה אך לא כעונג, ולפיכך בשבת אינו נחשב "דבר מצווה"...

להלכה נקטו הפוסקים כדעת הרמ"א (עיין ערוך השולחן שם, שיש בזה גם "עונג שבת", וראה כף החיים שם ס"ק ו').

דף פה/ב הנותן את עירובו בבית שער

הנחת עירוב חצרות - היכן?

עירוב חצרות ושיתוף מבואות, נועדו להתיר את הטלטול מן הבית אל החצר ולהיפך [עירוב חצרות], ולהתיר את הטלטול מן החצר אל המבוי ולהיפך [שיתוף מבואות]. סוגייתנו עוסקת באחת ההלכות של עירובי חצרות; היכן יש להניח את דבר המאכל שבו עשו עירוב חצרות. מאחר שעירוב חצרות נועד לקבוע כי כל הדיירים שבבתי החצר נחשבים כמתגוררים בבית אחד, יש להניח את עירוב החצרות במקום הראוי למגורים על פי ההלכה, ואם לא עשו כן, העירוב אינו חל. אולם, שיתופי מבואות אפשר להניח במקום שאינו ראוי למגורים, מפני שעיקרו לשתף את כל החצרות כאחת, ואין מטרתו לעשות כאילו כל המשפחות דרות בבית אחד, ודי להניחו במבוי במקום המשתמר.

עירוב חצרות ושיתוף מבואות נעשים על ידי דבר מאכל השייך לכל הדיירים, וכך נעשים הכל שותפים ומעורבים יחד. כאשר עורכים עירובי חצרות לעיר שאפשר לטלטל בה, או לשכונה בה אפשר לטלטל, נהגו זה דורות להניח את העירוב בבית הכנסת המקומי, כפי שכותב הרמ"א (שולחן ערוך או"ח סי' שס"ו סעי' ג') "והמנהג בזמן הזה להניח העירוב בבית הכנסת. וכן נהגו הקדמונים". כמובן שיש להניח את העירוב בבית כנסת שהגישה אליו מותרת בשבת קודש, שהרי אי אפשר לעשות עירוב בדבר מאכל שבשבת אין אפשרות לאכלו. לפיכך, כאשר אין דרך להגיע אל העירוב, בית הכנסת נעול וכדומה, באופן שהגישה אל בית הכנסת כרוכה באיסור תורה (שולחן ערוך או"ח סי' שצ"ד סעי' ב'), העירוב בטל.

השלטונות סגרו בית כנסת עם העירוב: לאור דינים אלו, התבקש רבינו הגאון רבי יחזקאל לנדא זצ"ל, בעל נודע ביהודה (שו"ת, תניינא או"ח סי' ל"ט), לחוות את דעתו בנוגע לבית כנסת שדלתותיו ננעלו בסוגר ובריח על ידי השלטונות, עקב אי פרעון מס במועדו. המסגרים אשר נשלחו בפקודת המלכות, לא שיערו כי הם מעוררים בכך דיון הלכתי, מפני שהם הניחו מאחורי מסגר ובריח גם את העירוב, אשר נשמר כל השנה בבית הכנסת, ושימש בכל שבת לעירוב חצרות. בני המקום ביקשו לדעת, אם די בכך שבאפשרותם לשבור את המנעול ולגשת לדברי המאכל, כדי שייחשב הדבר שיש להם גישה אליהם.

ביום הואו בלילה, בשעה שתיים עשרה, הקיצה זקנתו, היא חמותי ע"ה, הביטה על המשכב והנה נכדה הנחמד, אשר אהבה אותו כנפשה, איננו במיטה. נתנה בקולה: איה חמדתי! יצאנו החוצה וקראנו - לייבלע, אייכה!... ואין עונה.

הלכתי וקראתי - בני! בני! עד אשר הגעתי לבית המדרש הישן אשר בעיר ההיא. נכנסתי שמה והשתוממתי לראות - הנה הוא יושב יחידי אצל ארון הקודש וגמרא קידושין לפניו, ומרנן בקול נעים - זאגט די גמרא תא שמע...

על שאלתי, מדוע לא ישנת? ענה - לא יכולתי לישון, כי מצוקת הרעב הציקני, אמרת אלך ואלמוד, אולי על ידי זה לא ארגיש את הרעב.

האב מסיים את דבריו: "יותר מ'דרכה של תורה' רכש לו את תורתו, לא 'פת במלח תאכל', כי אם גם לחם יבש לא היה לו.

מעשים ומרגש.

המעוניין לזכות את הרבים בסיפור מעניין, או בעובדה מרתקת שניתן ללמוד מהם מוסר השכל, מוזמן לפנות למערכת מאורות הדף היומי, ואנו נפרסם זאת בע"ה בטור זה. כתובתנו: ת.ד. 471 בני ברק. פקס: 03-570-67-93 דוא"ל: mendelson@meorot.co.il

ברכת התורה, העורך

גם ד"ר כהן מבני ברק לא מפספס. 2 משניות ביום וכל היום נראה אחרת.

כולם מצטרפים מה איתך?

לקבלת ספרון חודשי ראשון חינם מתקשרים ומאירים את הנשמה! *3764

פנינים

דף פה/ב

והאמר הוא דאמר

"והאמר הוא דאמר" - והרי הרבי הוא זה שאמר (אחרת).

כאשר תלמיד רוצה להקשות לרבו מדין אחר שאמר שלא כדון זה, הרי הוא מקשה לו בלשון נסתר, בגוף שלישי, שאין זה מן הראוי שיזכיר את שמו וידבר אליו בלשון נוכח. אך כאשר אמורא פונה לחבירו, אין הדרך שיכנהו "מר". (ראה בתוס' ערכין ה"א ד"ה "והא")

דף פו/א פנו מקום לבן מאתיים מנה

חכמים ועשירים

שח יהודי תלמיד חכם: מדוע חכמים מכבדים עשירים יותר מכפי שעשירים מכבדים את החכמים? מפני שהחכמים יודעים את ערך הממון ואילו העשירים אינם יודעים את ערך החכמה...

בעל נודע ביהודה - היו מצאוותיים: בעל נודע ביהודה השיב להם, כי אף על פי שאיסור מדרבנן הוא לשבור את המנעול בשבת קודש, לא בכך טמונה הבעיה, מפני שרק כאשר הגישה אל המקום אסורה באיסור מן התורה, העירוב אינו חל, אך אם איסור דרבנן הוא המונע את הגישה אל המקום, העירוב חל. אולם, הוא מזכיר להם, כי עליהם להיות מצאוותיים; "כי מי ישלח ידו לפתוח חותם הנחתם מפקידי המלך"... כלומר, כל שיש לו את עצמו, אין להם אפשרות גישה אל המקום. הוא מסיים את דבריו: "נלע"ד להחמיר בזה ולהצריך עירוב אחר ויניחו באחד מן הבתים".

בבית הכנסת כמעט לא מתים: מעניין לציין, כי בעל פרי מגדים (סי' שס"ו במשבצות זהב אות ז', וסי' שפ"ו אות ב') כותב, שיתכן שנהגו להניח את העירוב בבית הכנסת, מפני שאם יונח העירוב בבית, קיים חשש שאחד מדרי הבית ילך לעולמו ובאותה שבת יפסל העירוב, מפני שהכהנים אינם רשאים להכנס אל הבית... בבית הכנסת פחות שכיח שאנשים ילכו לבית עולמם, מפני שהחולים האנושים אינם מגיעים אליו. מדבריו מוכח, כי הוא סובר, שכאשר הגישה אל העירוב נמנעת מחלק מן המערבים, הרי הוא בטל. ברם, יש מן האחרונים אשר סוברים כי עובדה זו אינה פוסלת את העירוב, אלא אך ורק חיסרון שהתגלע בעירוב עצמו, אשר מחמתו אי אפשר לאוכלו - פוסלו (ראה "נתיבות שבת" להגר"י בלוי זצ"ל, פרק ל"א הערה רכ"ד).

עירוב חצרות שהונח בבית כנסת רפורמי: דיון מעניין התפתח בקהילות הונגריה, לגבי עירוב שהונח בבתי כנסת רפורמיים. גדולי הדור אסרו מלחמת חורמה נגדם ואסרו להתפלל במקומות אלו. עם השנים התעוררה השאלה, אם האיסור כולל כניסה למבנה, או שמא איסור תפילה בלבד. אם כולל הוא כניסה למבנה, אזי עירוב שהונח במקום אינו נגיש (עיין שו"ת מהר"ם שיק או"ח סי' קע"ו, שו"ת מהר"א אסאד או"ח סי' ל"ט, ויסודי ישרון מהדורת תשל"ו, ל"ט מלאכות, ח"ב עמ' 328).

דף צב/ב תשעה בגדולה ויחיד בקטנה מצטרפין תשעה בקטנה ואחד בגדולה אין מצטרפין

תפילה בבתי כנסת שנוסדו בדירות מגורים

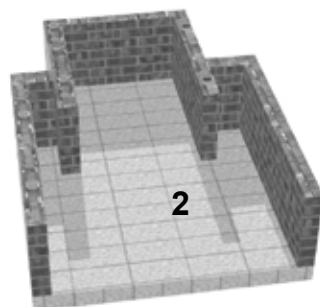
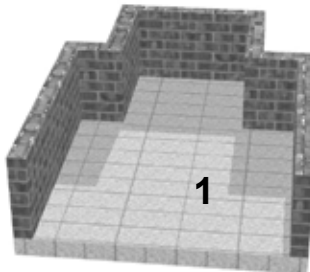
שאל נשאל הגאון רבי יצחק וויס זצ"ל (שו"ת מנחת יצחק ח"ד סי' ט'), כיצד יש להתפלל בבית כנסת שבעבר היה דירת מגורים ולימים הסירו את רוב קירותיה והסיבוב לבית כנסת. כדי לעמוד על פרטי השאלה, עלינו ללמוד מעט מסוגייתנו, כפי שעושים השבוע לומדי הדף היומי.

משנתנו עוסקת בדינה של "חצר קטנה שנפרצה לגדולה". כלומר, כאשר קרסה גדר שחצצה בין שתי חצרות, האם החצר הקטנה והגדולה נחשבות כחצר אחת לעניין עירוב חצרות. הגמרא קובעת, כי החצר הגדולה נחשבת לעצמה, אם העומד בגדולה מבחין במחיצותיה ביחס לחצר הקטנה - בהמשך המאמר נסביר בפרוטרוט באמצעות האירוים - ולפיכך אפשר לעשות בה עירוב חצרות ללא שיתוף בני החצר הקטנה, אך החצר הקטנה מסתפחת לחצר הגדולה, ואי אפשר לערוך בה עירוב חצרות ללא החצר הגדולה.

הגמרא משווה דין זה לדינים נוספים בתורה, כגון לגבי כלאיים; זרע אחד נשתל בחצר אחת והזרע האחר נשתל בחצר השנייה, האם כלאים הם, או שמא כל חצר נחשבת בפני עצמה. בין היתר דנה הגמרא לגבי שני חדרים, גדול וקטן, שהמחיצה ביניהם נפרצה, ושליח הציבור עומד בחדר אחד ויתר בני המניין עומדים בחדר אחר.

לדעת רוב רובם של הפוסקים, דיון הגמרא מתייחס למקרה שהנמצא בחדר הקטן, או בחצר הקטנה, אינו מבחין במחיצה כל שהיא החוצצת בינו לבין החדר הגדול או החצר הגדולה - איור 1. במקרה זה אומרת הגמרא, שאם עיקר בני המניין שוהים בחדר הגדול, מצטרף אליהם מיעוט המניין השוהה בחדר הקטן, מפני שהחדר הקטן טפל לחדר הגדול, וכן נפסק להלכה (שולחן ערוך או"ח סי' נ"ה סעי' ז'-ז').

בעל שולחן ערוך הרב (שם סעי' כ') נוקט בשיטה ייחודית - שיש לציין כי אינה מופיעה בדברי יתר הפוסקים [אומנם היא מוכחת בדברי התוס' בסוגייתנו, כפי שכתב שם]. לדעתו, אך ורק באופן שכותלי החדר הקטן נמשכים לתוך החדר הגדול - איור 2, קיימת אפשרות לצרף את המיעוט השוהה בחדר הקטן עם הרוב השוהה בחדר הגדול, אך במקרה כבאיור 1 אין כל קשר בין שני החדרים, מפני ששני הכתלים הקטנים משני צידי הכניסה לחדר הקטן, נמשכים וחוצצים בין שני החדרים [כפי שלמדנו לעיל דף ט' ש"נראה מבחוץ" מועיל כמחיצה].

בס"ד

מאירים

את מסכת עירובין

הגמרא המושלמת המחבבת את הש"ס על לומדיה

לראשונה: מואר מעקר מפוסק נוח חשק ללמוד

מהפכה טכנולוגית

- נוסח הגמרא והפירושים עומד ומתקין במיטת הספרות של מדינת ישראל
- הגמרא הישירה והספיקות מוקדים ופסיקים ביוזמה ובשיתוף
- יוקם סיוע לוקחים חלקה וחיוב רחמיים ולמנוחה מאב עניים
- בדיקת ממשותף בליווי דף לרשתות לימוד הש"ס
- מסך הברך נוסף ביאר לתשנית - מאורות המנוחה
- להשליטת הלשון ברוחב ולעשה צורך החיבור הפילא באריות החלפה

המחשבות הארוכים מרחיב קן

הדף היומי מאורות

להשיג בחנויות הספרים מוקד הזמנות 02-8043333

לעילוי נשמת

מרת **מרסם ג'ונס** ע"ה

ב"ר אברהם יצחק ז"ל נלב"ע ט"ז בחשון תשל"ה

תנצב"ה

הנוצחה ע"י בני המשפחה שיחיו

הואיל ובתי כנסת רבים נבנו בתוך דירות שקירות חדריהן הוסרו, אך צורת הבית מעידה על חלוקתו הפנימית בטרם הסבתו לבית כנסת, הרי שנוצר מצב בלתי אפשרי, בו חלקים רבים מבית הכנסת אינם ראויים לשימוש הלכה למעשה - לדעת שולחן ערוך הרב, מפני שהעומד בהם אינו יכול להשלים מניין. גם לא לפי דעת הגר"ז נוצר טורח וקושי, לוודא בכל פעם, שרוב בני המניין עומדים בחדר הגדול ולא בחדר הקטן.

בעל מנחת יצחק זצ"ל (שו"ת, ח"ד סי' ט) אשר נשאל על כך על ידי מתפללים הבהיר להם, כי כל האמור אינו אלא במקום בו שני החדרים אכן שני חדרים המה, לכל אחד שימוש משלו, ומבקשים לצרף למניין אנשים העומדים בשני החדרים. אולם, בית כנסת זה אינו מורכב מחדרים, עתה חדר אחד הוא ובו עומדים וחלקי קירות, שאינם גורמים להפרדת החדר לשניים.

שליח ציבור על במה מוגבהת: כיסוד לסברה זו הוא מביא את דברי הרשב"א (שו"ת ח"א סי' צ"ו) אשר נשאל, אם נוהגים כראוי בבית הכנסת שלהם, ששליח הציבור עומד על בימה מוגבהת מוקפת גדר, האם אין הוא נחשב כמתפלל במקום אחר מיתר המתפללים. הרשב"א השיב: "כל מה שאמרו בפרק כל גגות... לא אמרו אלא בבתי מוחלקים, לפי שזה בפני עצמו לתשמישו וזה בפני עצמו לתשמישו... אבל התיבה עם היותה גבוהה ורחבה ובעלת מחיצות, לא לתשמיש בפני עצמה עומדת אלא לתשמיש בית הכנסת ורגלי בית הכנסת בתיבה". דבריו אלו נפסקו בשולחן ערוך (או"ח סי' נ"ה סעי' י"ט).

נדגיש שנית, כי דעתו של בעל שו"ע הגר"ז ייחודית; לדעת פוסקים אחרים (עיין קרן אורה וגור אריה בסוגייתנו), גם במקרה כבאיור 1, אפשר לצרף למניין אנשים העומדים בחדר הקטן. משעוסקים אנו בנושא זה, ראוי לציין את שאלת רבותינו הראשונים, אשר הקשו, כי המסקנות העולות מסוגייתנו סותרות, לכאורה, לדברי הגמרא במסכת פסחים (פה/ב) ובמסכת סוטה (לח/ב): "אפילו מחיצה של ברזל אינה מפסקת בין ישראל לאביהם שבשמים". לאמר, יהודי מצטרף למניין, גם אם מחיצת ברזל חוצצת בינו לבין מקום התפילה!

הראשונים מבארים, כי יש להבדיל בין הצטרפות למניין, כדי לענות דבר שבקדושה ["קדושה", "ברכו" וכדומה], או לצאת ידי חובה בדבר הצריך מניין, לבין העמדת מניין. כלומר, הגמרא במסכת פסחים עוסקת במניין קיים, עשרה יהודים, שאדם נוסף מבקש להצטרף אליהם מאחורי המחיצה - "אפילו מחיצת ברזל אינה מפסקת בין ישראל לאביהם שבשמים". ברם, סוגייתנו קובעת, כי את המניין עצמו אי אפשר לקיים אם כל עשרת האנשים הנדרשים אינם מקובצים במקום אחד (כ"כ התוספות בסוגייתנו ובפסחים ועיין בית יוסף או"ח סי' נ"ה, ובשו"ע שם סעי' כ' עיי"ש).

עולים על רכבת הלימוד

מצטרפים לאלפי הלומדים קטעי גמרא, משנה והלכה מדי יום ביומו, בכל זמן ובכל מקום. זוהי ההזדמנות לקבוע 'עיתים לתורה'. לומדים כמה דקות זוכים בסיפוק רוחני עצום!

קבע עיתים ללימוד < עכשיו! *3029

חודש ראשון התנסות חינם

אפיקים

גומרים ש"ס ב-5 דקות ליום, זוכים בשפע גדול

... ובודאי בלימוד המשניות כלול כל התורה כולה"
 מרן שר התורה הגר"ח קנייבסקי שליט"א
 מרן ראש הישיבה הגר"ג אדלשטיין שליט"א

בברכה גדולה ישראל

להתנסות חינם התקשר עכשיו: *3764